



# Trygg digital oppvekst

---

Rapport  
Juni 2023

## Innhold

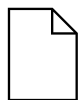
Om undersøkelsen.....	2
Bekymring om og fordeler med sosiale medier og internett .....	5
Informantenes bekymringer.....	6
Informantene om fordeler med å være på nett .....	7
Aldersgrenser på sosiale medier .....	9
Aldersgrenser i dybdeintervjuene .....	10
Familie, sosiale medier og internett .....	12
Lagring av opplysninger.....	14
Kunnskap om sosiale medier og internettbruk .....	15
Kunstig intelligens (AI) .....	17
Dybdeinformantene om skolens rolle .....	20
Skolens rolle (I) .....	20
Skolens rolle (II) .....	20
Skolens rolle (III) .....	21
Figuroversikt .....	22

# Om undersøkelsen



## OPPDRAKSGIVER

Undersøkelsen er gjennomført av Sentio på oppdrag for Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir).



## FORMÅL

Formålet med undersøkelsene er å kartlegge foreldres tanker og opplevelser om barnas tilstedeværelse på nett, samt hvilke bekymringer og eventuelle kunnskapsbehov de har. I tillegg ønsker man å kartlegge barnas bruk av og holdninger om sosiale medier og internettbruk.



## GJENNOMFØRING

Spørreundersøkelsen blant foreldre ble gjennomført i perioden 12.–20. juni 2023. Undersøkelsen blant barn og unge ble gjennomført i perioden 15.–24. juni 2023. Dybdeintervjuene ble gjennomført i perioden 23.–27. juni 2023.



## MÅLGRUPPE

Målgruppen for undersøkelsen er foreldre med barn i alderen 4–17 år og barn og unge inntil 17 år.



## UTVALG

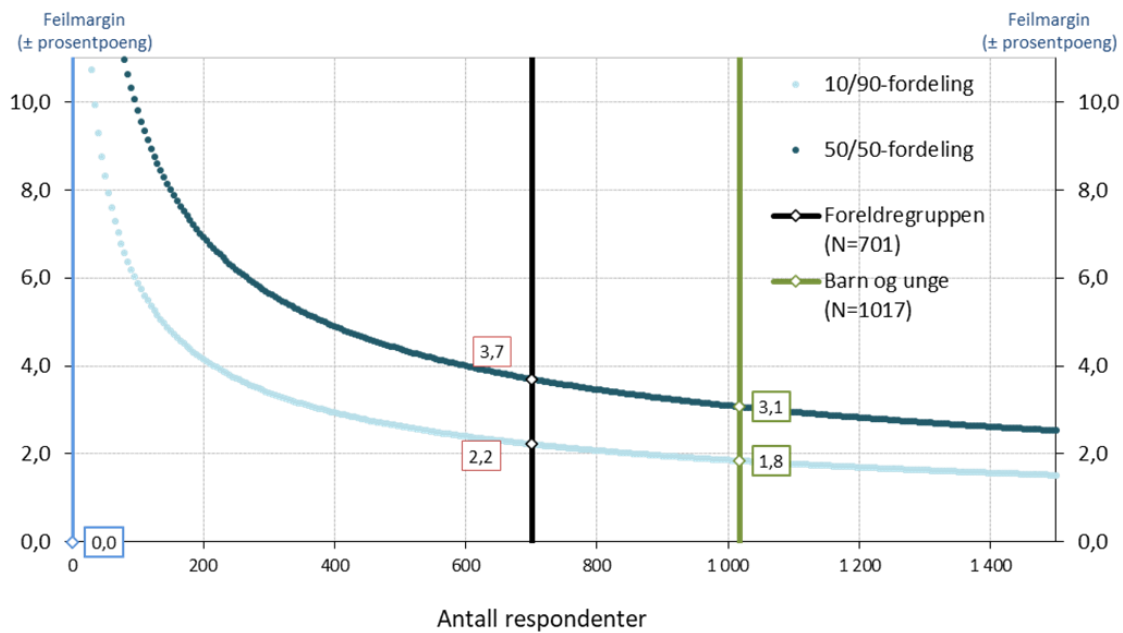
Utvalget i foreldreundersøkelsen består av 701 foreldre som har barn i alderen 4–17 år. Fra dette utvalget ble 3 kvinner og 2 menn rekruttert til dybdeintervju. Informantene er 34-51 år, og har barn i alderen 3-16 år. Utvalget i undersøkelsen rettet mot barn og unge består av 1017 barn og unge inntil 17 år.



## METODE

Foreldreundersøkelsen ble gjennomført på webpanel, mens undersøkelsen rettet mot barn og unge ble gjennomført elektronisk med lenke lagt ut på ung.no. De kvalitative dybdeintervjuene med foreldre ble gjennomført på telefon; hvert intervju varte i ca. 30 minutter.

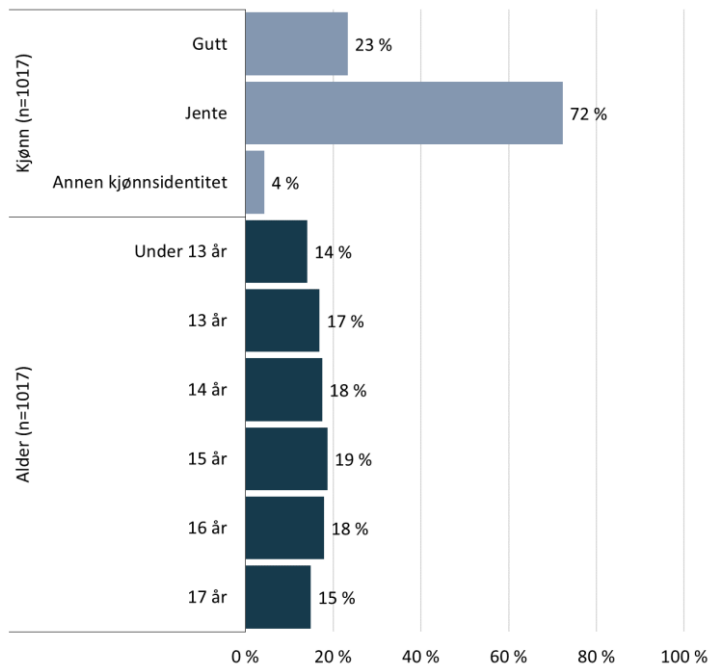
Figur 1: Feilmarginer



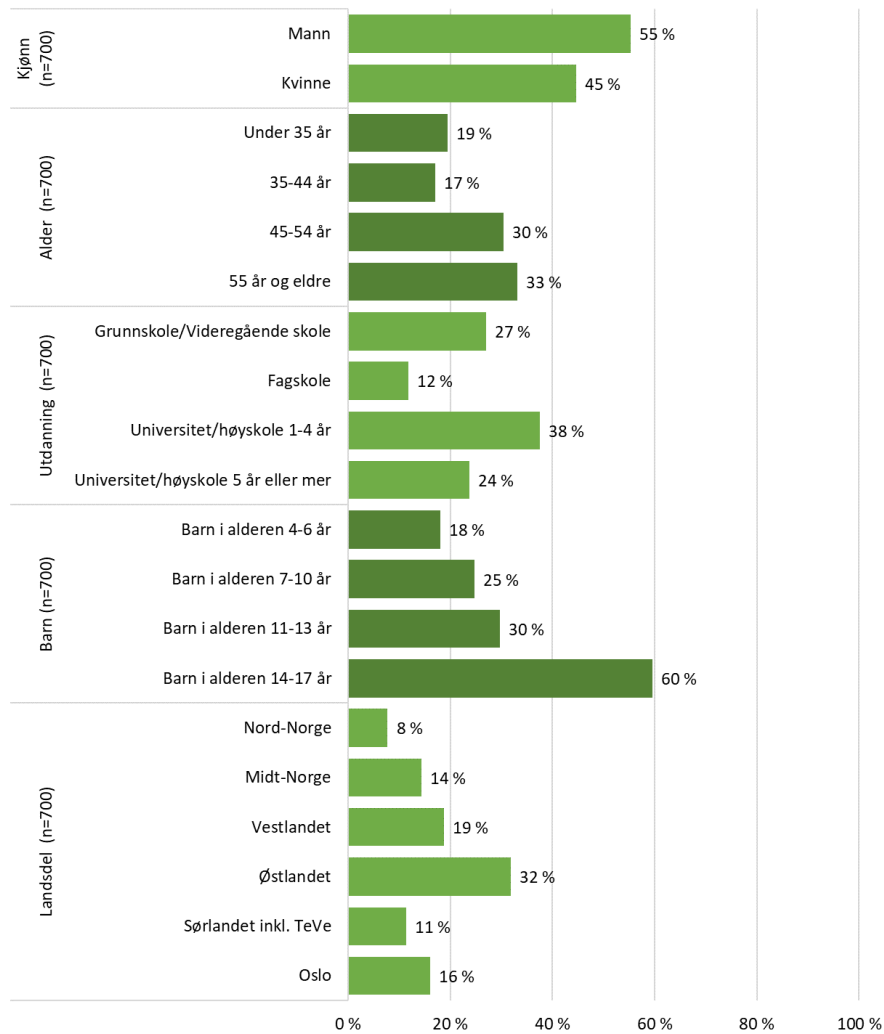
I enhver utvalgsundersøkelse må man operere med feilmarginer for fordelinger (prosentuering). Størrelsen på feilmarginen avhenger av utvalgetes størrelse, og av resultatet i utvalget. Jo mer prosentandelen som har en bestemt egenskap, nærmer seg 50, dvs. jo mer heterogent utvalget er, desto større feilmargin må vi regne med.

I undersøkelsen rettet mot foreldre med barn i alderen 4–17 år, vil feilmarginene variere fra 2,2 prosentpoeng ved en 10/90-fordeling til 3,7 prosentpoeng ved en 50/50-fordeling. I undersøkelsen rettet mot barn og unge, vil feilmarginene variere fra 1,8 prosentpoeng ved en 10/90-fordeling til 3,1 prosentpoeng ved en 50/50-fordeling.

Figur 2: Utvalg Barn og unge

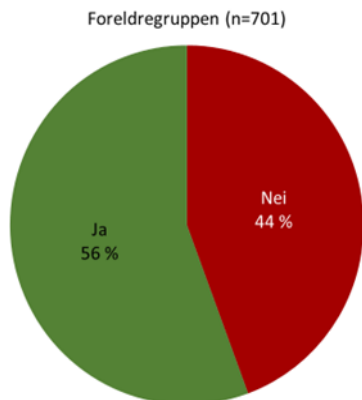


Figur 3: Utvalg Foreldregruppen



## Bekymring om og fordeler med sosiale medier og internett

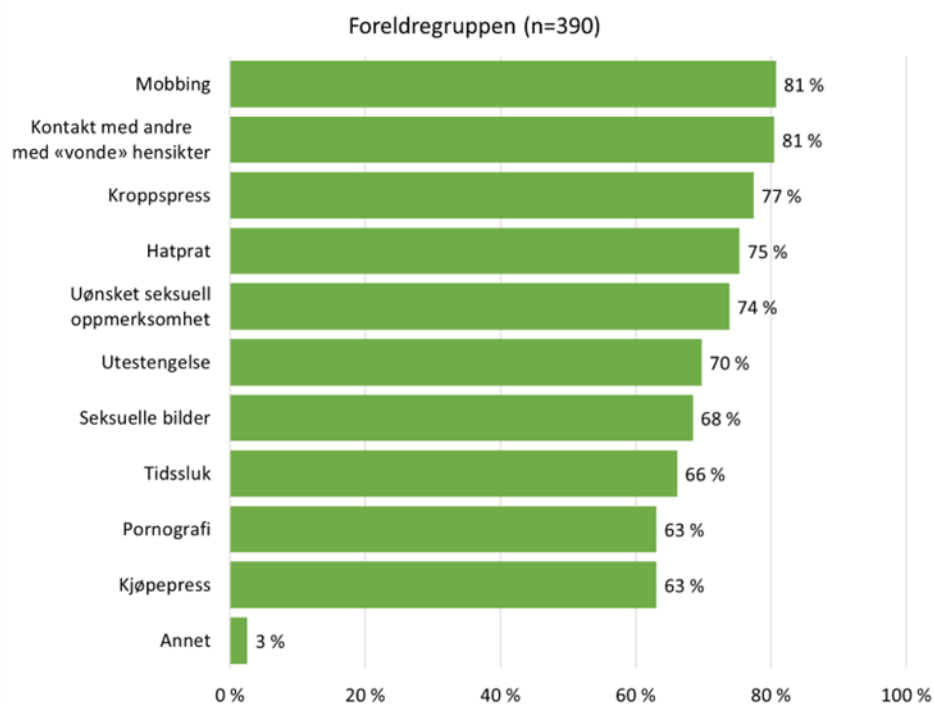
Figur 4: Har du bekymringer i forbindelse med ditt barns tilstedeværelse på internett/sosiale medier?



- Over halvparten av foreldre oppgir at de har bekymringer i forbindelse med sitt barns tilstedeværelse på nett.
- Bekymringer knyttet til barnets bruk av internett og sosiale medier varierer med barnets alder.
- Størst andel bekymrede foreldre finner vi blant de som har barn i alderen 7- 13 år. Her oppgir 2 av 3 at de har bekymringer.
- Blant foreldre med barn i alderen 4-6 år oppgir 57 prosent at de er bekymret, mens tilsvarende andel for de som har barn mellom 14 og 17 år er på 52 prosent.

Foreldre som oppga at de har bekymringer om barnets bruk av internett/ sosiale medier, ble spurt om hva som gjorde dem bekymret.

Figur 5: Er du bekymret for at ditt barn skal bli eksponert for noe av dette på nett eller sosiale medier? Flere svar mulig. Andel av foreldre som oppgir at de er bekymret



- 8 av 10 oppgir mobbing og at barna kommer i kontakt med noen med onde hensikter.
- Nesten like mange er bekymret for at barnet blir utsatt for kroppspress på nett. Videre nevnes hatprat, uønsket seksuell oppmerksomhet og utestengelse av over 70 prosent.
- Bekymring for at barna blir utsatt for seksuelle bilder og pornografi oppgis av henholdsvis 68 og 63 prosent.
- 2 av 3 er bekymret for nettbruk og sosiale medier som tidssluk, mens 63 prosent er opptatt av at barn utsettes for kjøpepress.
- Foreldre med barn under 10 år oppgir i større grad bekymring for mobbing, hatprat, uønsket seksuell oppmerksomhet og seksuelle bilder, enn de som har eldre barn.
- Kvinner er generelt mer bekymret enn menn når det gjelder barnets eksponering for kroppspress, utestengelse, seksuelle bilder og pornografi.

### Informantenes bekymringer

- *«Ser med den største [16 år] at det er mer som kommer på Snap. Ikke inntrykk av at hun får mye, men har inntrykk av at det er mye. Mobbing, vold, salg av enkelte ting. Og så er det ekskludering – når det legges ut poster der andre er lykkelige sammen, og du vet at du ikke var inkludert».*

Det som bekymrer foreldrene aller mest, er det digitale samspillet mellom barna. Først og fremst handler det om mobbing og utestenging/utenforskap; et tema som nevnes av alle fem. De som har fått innblikk i den sosiale dynamikken på nett, forteller at slik trakassering kan være både subtil («det at man legger ut poster med en undertone, når man er sur på noen») og langt grovere. Til sammen kan det bli massivt – og ingen av informantene som har barn over 11 år, tror de kan få med seg alt, om de så prøver.

Flere trekker fram Snapchat som en plattform det er særlig vanskelig å følge med på, siden meldinger og poster forsvinner fortløpende. Samtidig forteller informanten som er sitert innledningsvis, at det også foregår mye mobbing på andre plattformer. Hun trekker fram spill som en arena hun tror går under radaren hos mange foreldre – gjerne de samme foreldrene som er svært negative til Snap.

- *«Med den minste [12 år] er det venner som kanskje ikke har det så bra, og deler veldig mye, som de ikke er gamle nok til å håndtere. Og de skal ikke si det til de voksne, men de trenger hjelp».*

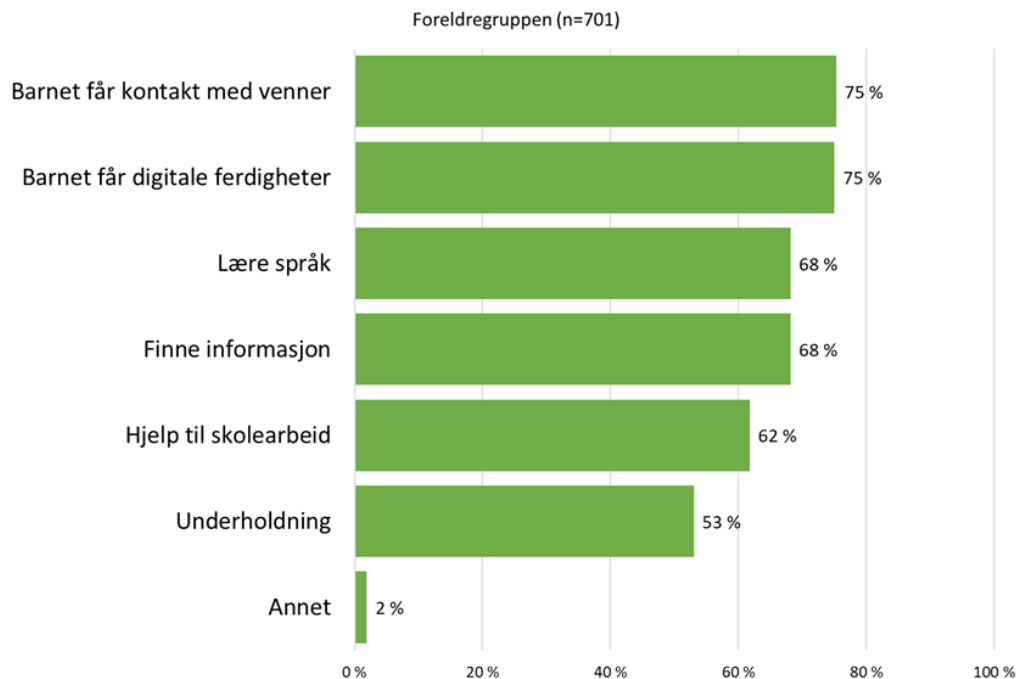
Informanten er også bekymra for at enkelte barn deler veldig alvorlige ting (f.eks. om selvmord) – og at barna som får slike meldinger, ikke nødvendigvis snakker med foreldrene sine om det – selv om de ellers er flinke til å si fra om vanskelige opplevelser. «Det er en veldig sterk lojalitet – de vil ikke tyste, de vil ordne opp selv. Og er ikke gamle nok til å håndtere det».

Noen av informantene er også bekymret for at barna skal bli utnyttet av voksne på nett, men ingen av dem er veldig bekymret for dette – fordi de snakker med barna sine om det. Alle har regler for hva slags opplevelser og henvendelser barna skal fortelle dem om, og alle stoler på at barna faktisk gjør det.

Særlig de to foreldrene som bare har barn som er 10 år eller yngre, føler dette med utnyttning er noe de (fortsatt) har god kontroll på. En av dem sier også at «overgripere, seksuelt eller økonomisk (...) er faktorer som jeg opplever som mindre skumle enn for et par år siden». På spørsmål om hvorfor det oppleves som mindre skummelt, svarer hun at det er fordi det har vært et «satsningsområde; politiet har foreldremøter. Og Telenor har nettvett, og du har produkter med sikkerhet; skjermtid og tilganger, og kontroll med forespørsler. Våre unger er 10 og 8 – og det er mindre sjanse under 12, opplever vi».

De samme to informantene er også de eneste som tar opp reklame (i spill og på YouTube) som en bekymring, noe særlig én av dem er opptatt av at hun ikke klarer å kontrollere. «Du har ikke kontroll på filtreringa på reklamen (...) det som bekymrer meg mest, er at det er business. De tjener på å skremme unger, som ikke klarer å legge det vekk; du rekker ikke å stenge det av. Noen blir redde, og noen synes det er kjempekult. Skadelig uansett».

Figur 6: Hva ser du på som fordeler med at barnet ditt bruker sosiale medier/internett? Flere svar mulig.



- 3 av 4 foreldre ser på sosiale medier/internett som fordelaktig for barnets kontakt med venner og at barnet får digitale ferdigheter. Når det gjelder kontakt med venner, har barnets alder betydning.
- 68 prosent oppgir det å lære språk og å finne informasjon er en fordel barnet får ved å bruke sosiale medier/internett.
- Videre oppgir 62 prosent at barns nettbruk gir hjelp til skolearbeidet.
- At barnet får tilgang til underholdning oppgis som en fordel av drøyt halvparten av foreldrene.

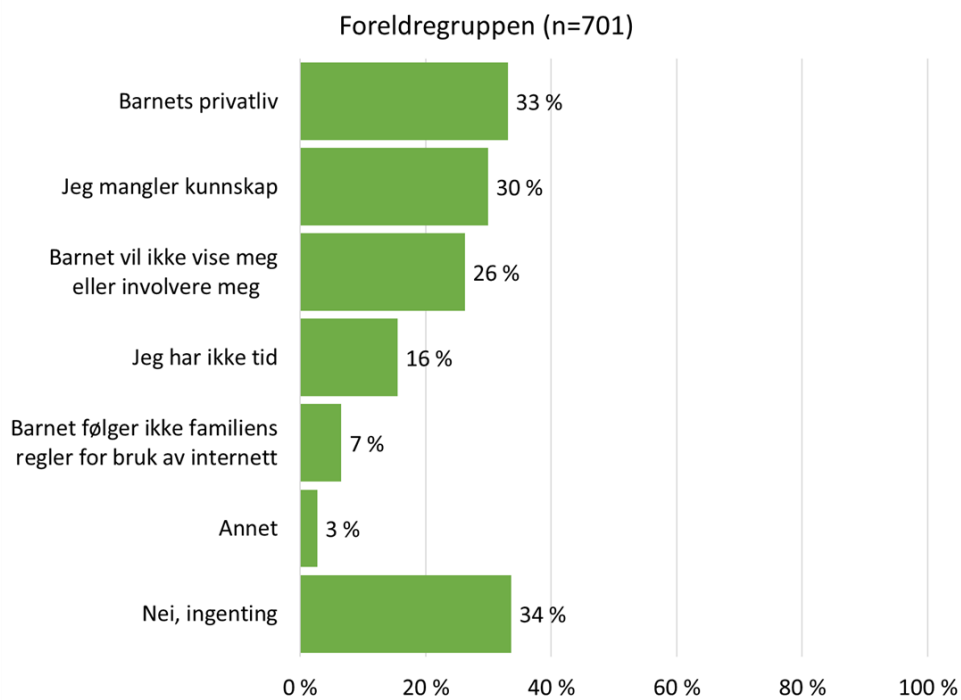
### Informantene om fordeler med å være på nett

Når de blir bedt om å reflektere over hva som er *bra* med at barna er på nett, er det flere som trekker fram språklæring («*hvis du sliter på skolen, kan du briljere i engelsk, for eksempel*»). Noen trekker også fram annen læring, inkludert IT-kompetanse, mens én poengterer at «*det kan også være sosialt, med venner. Det er ikke bare mobbing, men også inkludering (...) og hvis du ikke er der, vil du gå glipp av veldig mye*».

Det digitale livet kan også bety ekstra mye for enkelte barn, og under enkelte omstendigheter: To av informantene forteller at det å chatte med venner mens de spilte spill, ble særlig viktig for barna under pandemien. En av dem har to tenåringsbarn i autismespekteret, og understreker at det å sosialisere på internett, har ekstra stor betydning for dem: «*det er lettere for dem å kommunisere på nett – i hvert fall med andre som ikke har Asperger*». Han forteller videre at det tidligere var mye konflikt i familien om hvor mye tid barna brukte på nett – men «*så fikk de jo lov, da vi lærte mer om diagnosene ... og at vi legger oss opp i det*». Nå får de være på nett så mye de vil, forutsatt at de godtar å følges tett opp.



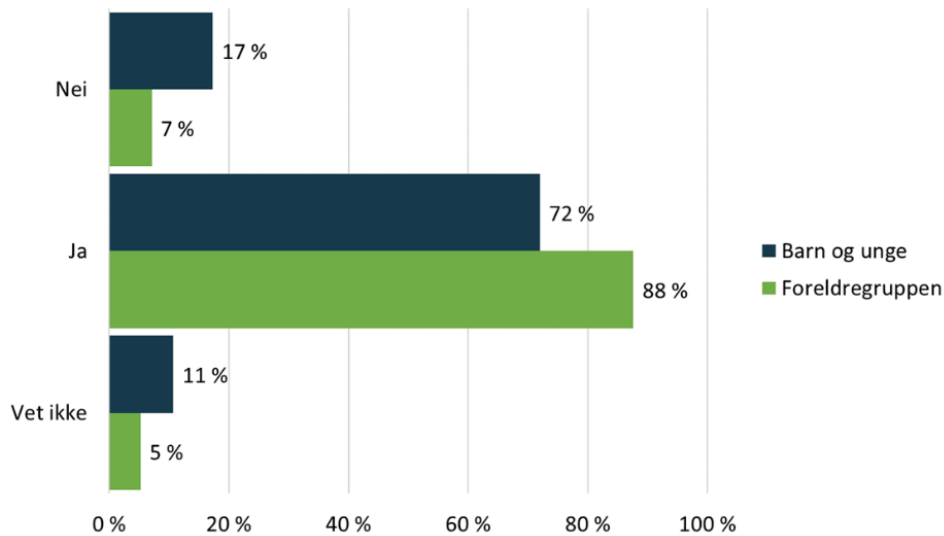
Figur 7: Er det noe som står i veien for at du kan følge opp barnets aktiviteter på internett? Flere svar mulig.



- 1 av 3 oppgir at det er ingen hindringer som står i veien for å følge opp barnets aktiviteter på internett. I denne gruppen er det flest unge foreldre under 35 år, som har de yngste barna.
- Av de resterende nevner 1 av 3 barnets privatliv som en hindring til å følge opp barnet på nett. I denne kategorien er det flest blant de som har barn over 14 år.
- 30 prosent oppgir at de mangler kunnskap for å følge opp sitt barns nettaktiviteter.
- Drøyt 1 av 4 ser det som en hindring at barnet ikke involverer foreldrene. Dette har igjen en sammenheng med barnets alder.
- 16 prosent oppgir at de ikke har tid til å følge opp. Foreldre med barn i tidlig skolealder (7-10 år), er overrepresentert i denne gruppen.
- Kun 7 prosent oppgir at barnet ikke følger familiens regler for internettbruk.

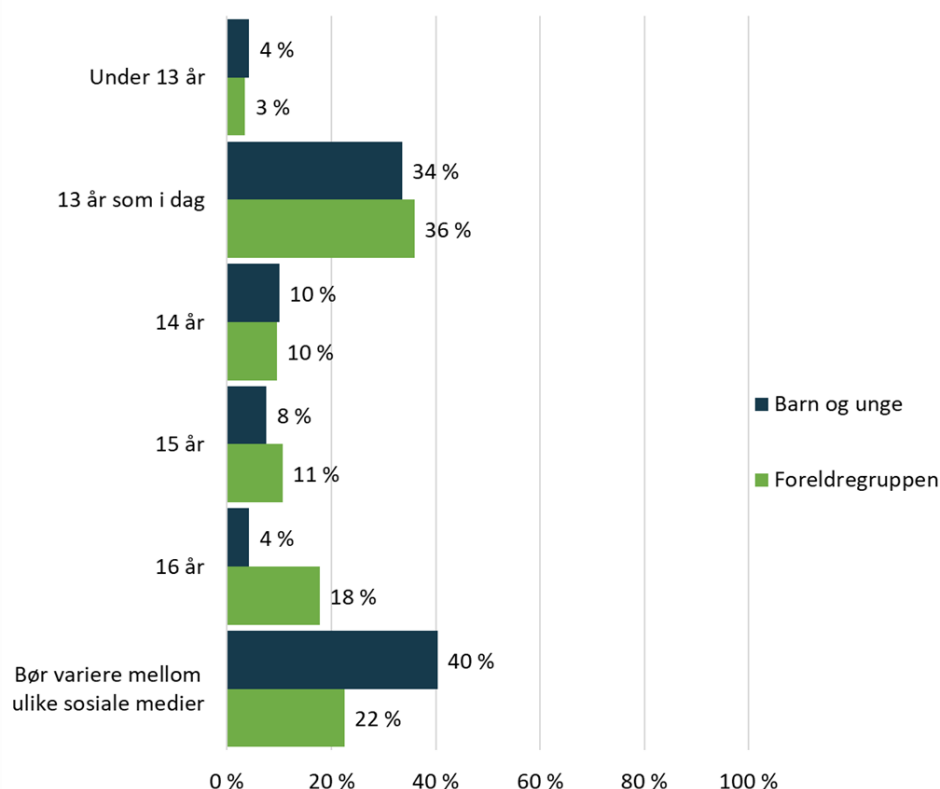
## Aldersgrenser på sosiale medier

Figur 8: Synes du det bør være aldersgrenser på sosiale medier? Foreldregruppen n=701. Barn og unge n=1017.



- De fleste mener det bør være aldersgrenser på sosiale medier, både blant foreldre og blant barn og unge.
- Blant foreldre oppgir nær 9 av 10 at det bør være aldersgrenser, mens kun 7 prosent mener det ikke bør være det.
- I foreldreutvalget oppgir nesten alle kvinner (96%) at det bør være aldersgrenser, mens det er 8 av 10 menn som mener dette. Barnas alder har betydning for om foreldre mener det bør være aldersgrenser på sosiale medier. 94 prosent av foreldre med barn i alderen 4-10 mener det bør være aldersgrenser.
- Drøyt 7 av 10 barn og unge mener det bør være aldersgrenser, men 17 prosent synes det ikke bør være noen aldersbegrensning.
- Blant barn og unge er det en større andel jenter enn gutter som mener det bør være aldersgrense på sosiale medier. Det er også en større andel blant de som har fylt 17 år enn de som er yngre.

Figur 9: Hva bør aldersgrensen på sosiale medier være? Foreldregruppen n=614. Barn og unge n=732.



- Av de som mener det bør være aldersgrense på sosiale medier, mener 4 av 10 barn og unge at den bør variere mellom ulike medier, mens 22 prosent av foreldrene oppgir variabel aldersgrense.
- Drøyt 1 av 3 i begge grupper mener aldersgrensen bør være 13 år, som i dag.
- Nesten 4 av 10 foreldre har helst sett at aldersgrensen var høyere enn 13 år.

### Aldersgrenser i dybdeintervjuene

Fire av de fem informantene har innspill om aldersgrenser, oftest i forbindelse med sine bekymringer for at *barn er slemme med hverandre*. En mor til to jenter på 8 og 10 år, synes det burde være 16 års aldersgrense – fordi hun har inntrykk av at det er akkurat i «mellomårene» 12–16 at det blir særlig mye mobbing og utestenging, samtidig som det blir vanskeligere for foreldre å følge opp:

*«Føler det er en knekk etter 12 år; da blir det mer mobbing. (...) I en klasse litt lenger opp, var det mobbing på sosiale medier. Det ble oppdaget fordi faren [til den utsatte] jobber med ungdommer og ungdomskriminalitet. Blir veldig opp til hver enkelt – derfor kunne jeg tenkt meg at det var 16 års aldersgrense, for de fleste kan ikke håndtere det».*

På spørsmål om hun tror det hadde fungert i praksis med en slik grense, svarer hun derimot at *«Nei – det er for seint, på en måte. Blir litt Nord-Korea ... de må heller lære seg – foreldrene må lære seg hva det går i, og hva slags kontroll, som er mulig, og lære ungene hva de skal være på vakt etter».*

Det er dessuten vanskelig å se for seg at det skal være mulig å fjerne alle muligheter til å danne digitale grupper. Den samme informanten forteller at *«da tiåringen var yngre, laga de jo en chatgruppe [på telefonen]. (...) Det kan være like mye på SMS som på Snap, tror ikke plattformen har så mye å si».* En annen forteller følgende om sin datter på snart 9 år, og et spill der de som har barneprofil, ikke har lov til å bruke chat: *«De fant smutthull med en gang. I spillet kan man bygge*

*bygninger med skilt. Så de gjør det, og så skriver de til hverandre på skiltene. Om det finnes en vei, så finner de den».*

En informant som har to døtre på 12 og 16 år, påpeker at «*Digipass for å logge seg på er vel den eneste muligheten til faktisk å begrense på alder, for gruppepresset vil være der på både barn og foreldre uansett.*» Men hun er ikke sikker på at en 'hard aldersgrense' ville være et framskritt – for «*det å plutselig bli eksponert for det når du er 'gammel nok' ... gradvis overgang er jo sunt*».

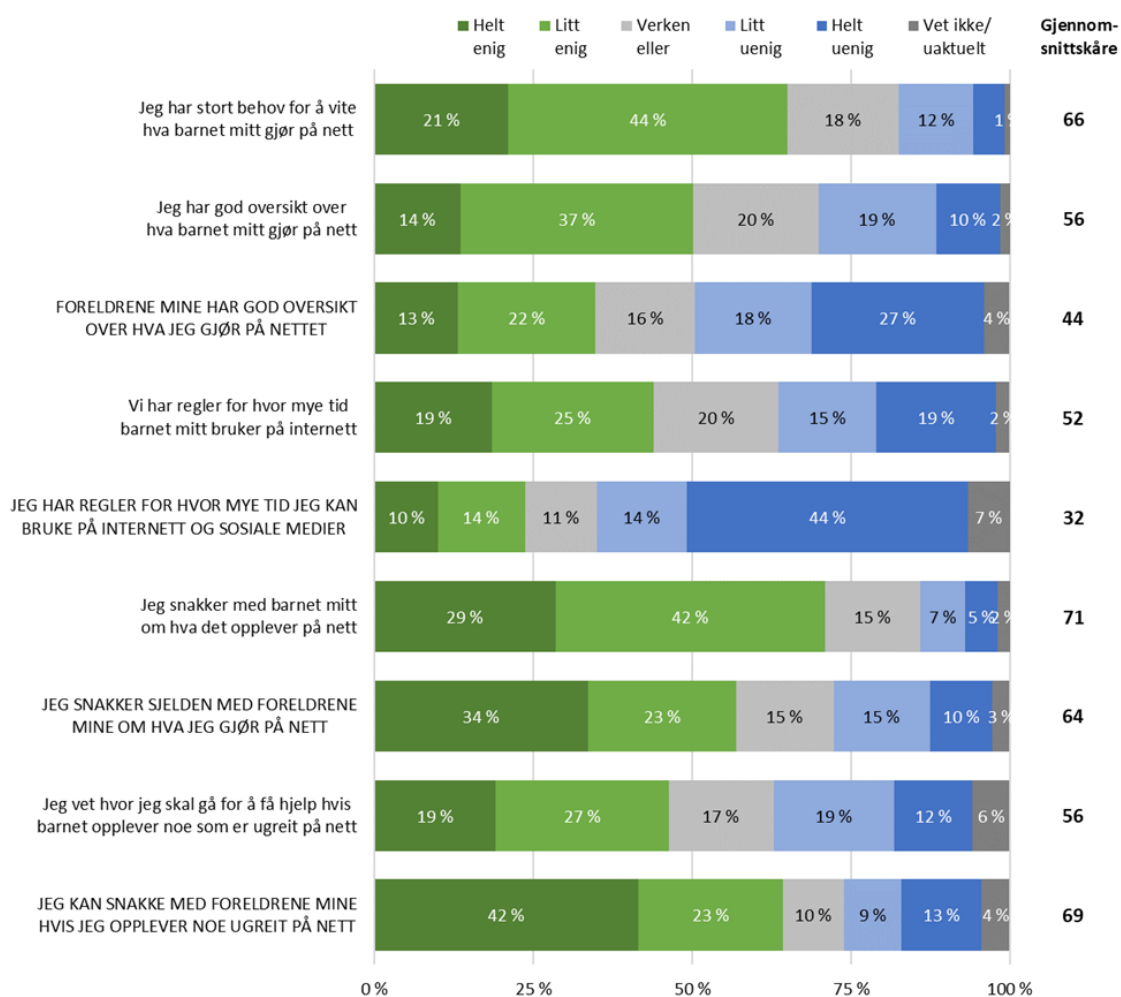
Uavhengig av om de ønsker aldersgrenser eller ikke, bemerker alle at en slik grense uansett vil slå inn for sent – og at det viktigste er å følge med.

En far som forteller at de lenge forsøkte å holde på aldersgrensene, forklarer hvorfor hans snart 12 år gamle sønn nå får lov til å være på Snap:

*«Hadde egentlig som målsetning å holde igjen så lenge som mulig, men slapp opp litt nå i mai. Det var helt åpenbart – hadde fire gutter i bilen, og han var den eneste uten Snapchat. Da kan ikke jeg være på min høye hest. (...) Tror ikke aldersregulering er veldig nyttig, viktigere å gjøre det tydelig at det ikke hjelper å vente på aldersgrensa. Man har et ansvar for å vite hva de gjør, og hvordan de bruker ting».*

## Familie, sosiale medier og internett

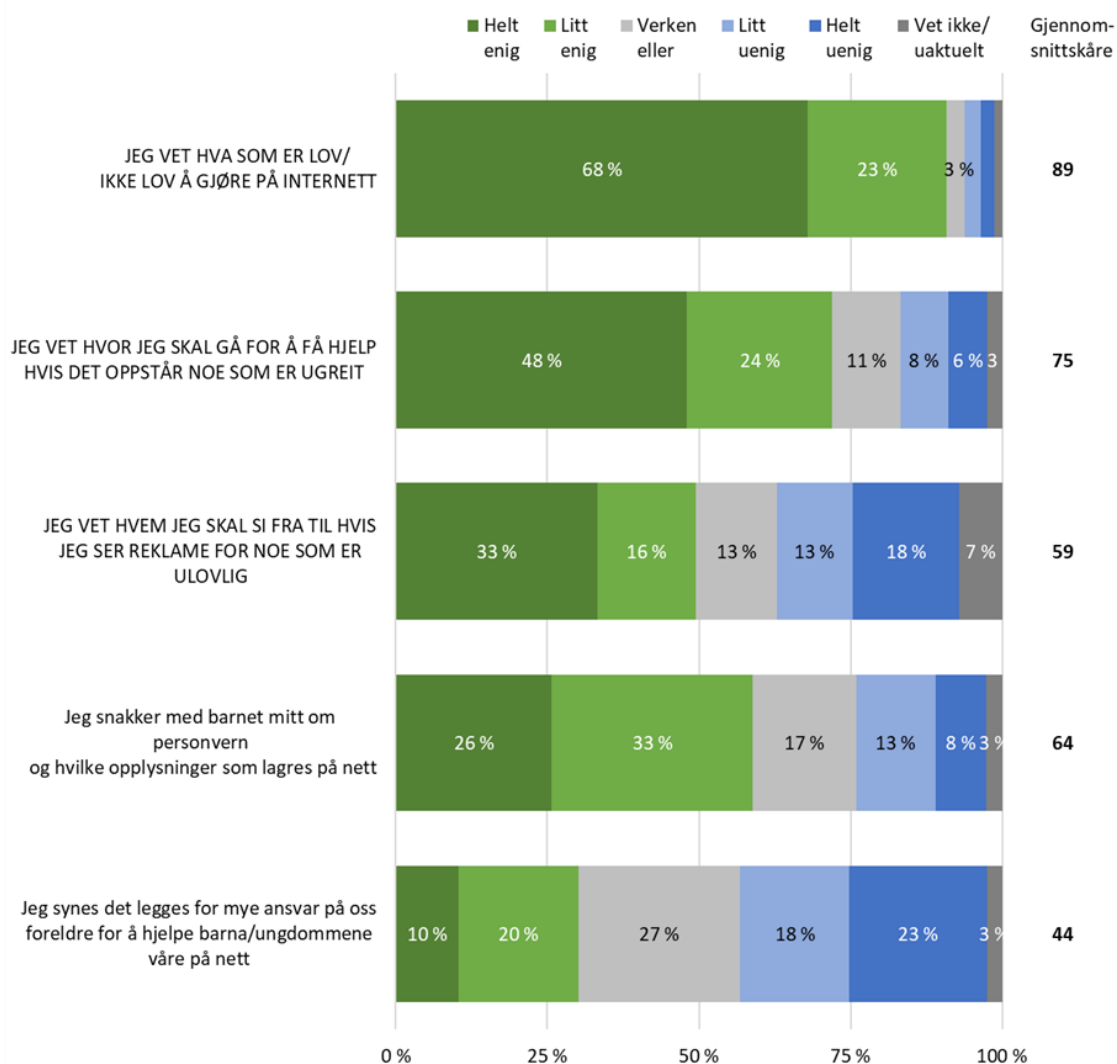
Figur 10: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Fordeling Foreldre n=701 og BARN OG UNGE (spørsmål i versaler) n=107. Prosent. Standardisert gjennomsnitt fra 0 til 100, der 0=Helt uenig og 100=Helt enig. "Vet ikke" er tatt ut.



- 65 prosent av foreldrene enig i at de har et stort behov for å vite hva barnet deres gjør på nett. Andelen er høyere for foreldre med yngre barn under 14 år (75%), og lavere for foreldre med barn over 14 år (55%).
- Drøyt halvparten er enige i at de har oversikt over hva barnet gjør på nett. For foreldre med barn i alderen 14-17 år oppgir 41 prosent at de har oversikt over hva barnet gjør på nett.
- 1 av 3 barn og unge er enige i at foreldrene har god oversikt over hva de gjør på nett. Andelen som er enige varierer med alder. For barn under 14 år oppgir over halvparten at foreldrene har oversikt, mens for de over 14 synker andelen fra 30 prosent til under 20 prosent for 17-åringene.
- Over halvparten av foreldrene har regler for hvor mye tid barnet bruker på internett. Regler for tidsbruk har en klar sammenheng med barnets alder, og varierer fra over 70 prosent for de som har barn under 7 år, til 32 prosent for de som har barn over 14 år.
- Mot dette oppgir 24 prosent av barn og unge at de har regler for tidsbruk. Her er det imidlertid stor forskjell på alder. Over 40 prosent av barn under 14 år oppgir at de har regler for tidsbruk. For de over 14 år synker andelen fra 20 prosent for 14-åringene til 7 prosent for 17-åringene.
- 7 av 10 foreldre snakker med barnet om hva det opplever på nett, mens 57 prosent av barn og unge oppgir at de snakker sjelden med foreldre om hva de gjør på nett.

- 46 prosent av foreldre vet hvor de skal få hjelp hvis barnet opplever noe ugreit på nett.
- I samsvar med dette oppgir 64 prosent av barn og unge at de kan snakke med foreldrene hvis de opplever noe ugreit på nett.

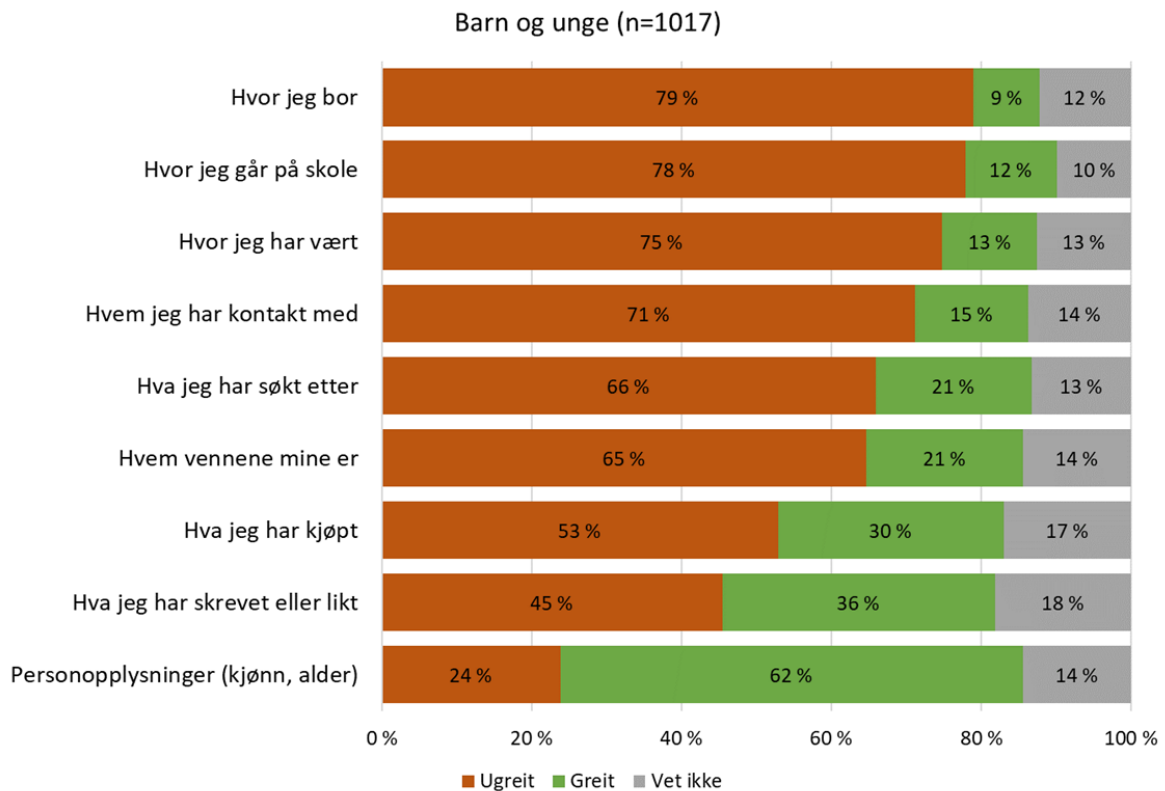
Figur 11: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Fordeling Foreldre n=701 og BARN OG UNGE (spørsmål i versaler) n=1017. Prosent. Standardisert gjennomsnitt fra 0 til 100, der 0=Helt uenig og 100=Helt enig. "Vet ikke" er tatt ut.



- 91 prosent av barn og unge vet hva som er lov og ikke lov å gjøre på internett.
- 72 prosent vet også hvor de skal få hjelp hvis det oppstår noe som er ugreit.
- Når det gjelder hva de skal gjøre når de ser reklame for noe ulovlig, er det en forskjell i svarene for gutter og jenter. 59 prosent av guttene oppgir at de vet hvor de skal gå, mens under halvparten av jentene (47%) sier de vet hvor de skal henvende seg i slike tilfeller.
- 6 av 10 foreldre oppgir at de har tatt opp personvernspørsmål og hva som lagres på nett med sine barn. Andelen er lavere for de som har barn under 11 år, og høyere for de som har eldre barn.
- 30 prosent av foreldrene synes det legges for mye ansvar på foreldre for å hjelpe barnet/ungdommen med internettbruk.

## Lagring av opplysninger

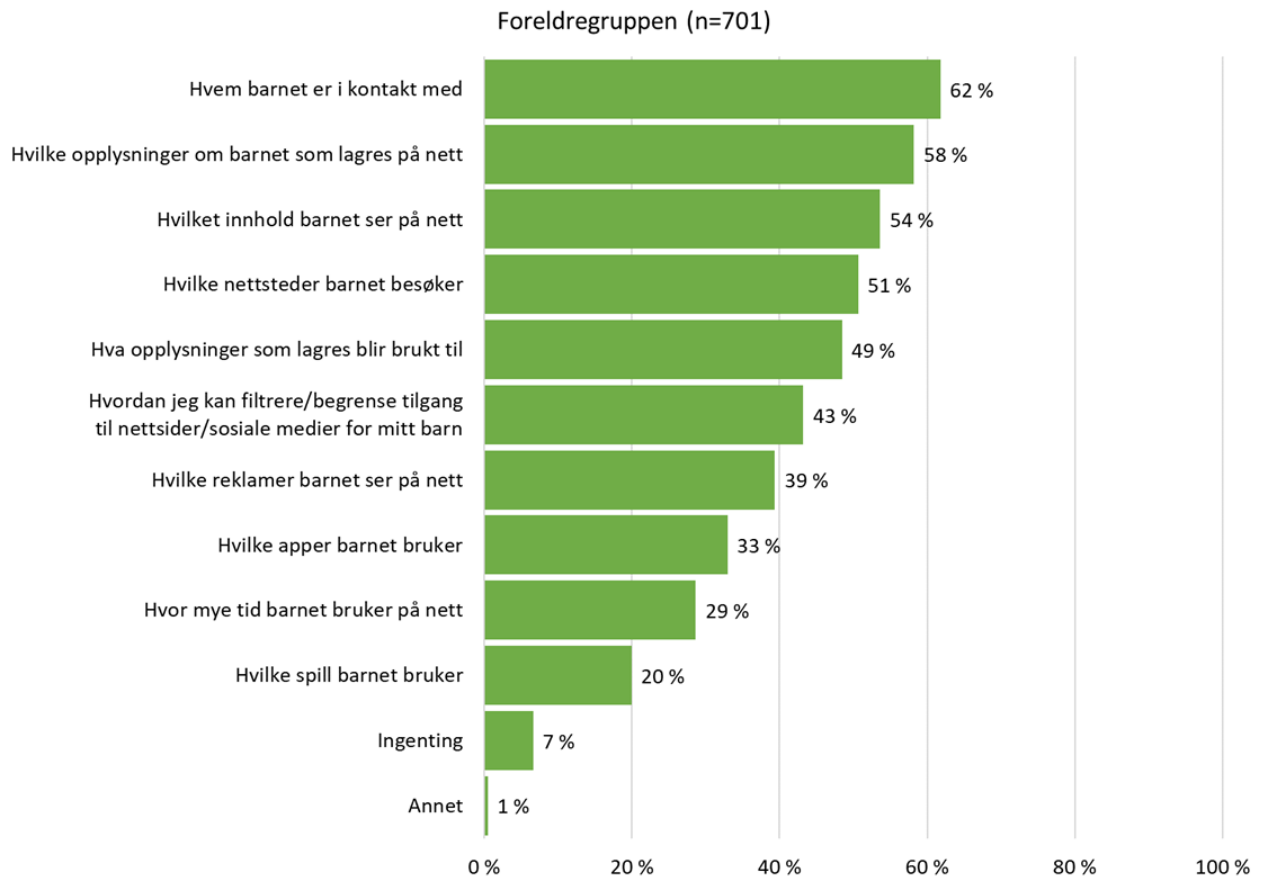
Figur 12: Hva synes du om at følgende blir lagret om deg på internett?



- Drøyt 6 av 10 barn og unge synes det er greit at personopplysninger som kjønn og alder blir lagret på internett. Derimot sier 8 av 10 at det er ugreit at opplysninger som hvor de bor og hvor de går på skole blir lagret på internett.
- 3 av 4 synes det er ugreit at steder de har vært, lagres.
- Flertallet av barn og unge oppgir at det er ugreit at internett lagrer hvem de er i kontakt med, ha de har søkt etter og hvem vennene er.
- Drøyt halvparten synes det er ugreit at hva de har kjøpt, lagres.
- For alle disse er det relativt samme fordeling uavhengig av alder og kjønn.

## Kunnskap om sosiale medier og internettbruk

Figur 13: Hvilke tema skulle du ønske du visste mer om når det gjelder barns internettbruk? Flere svar mulig.

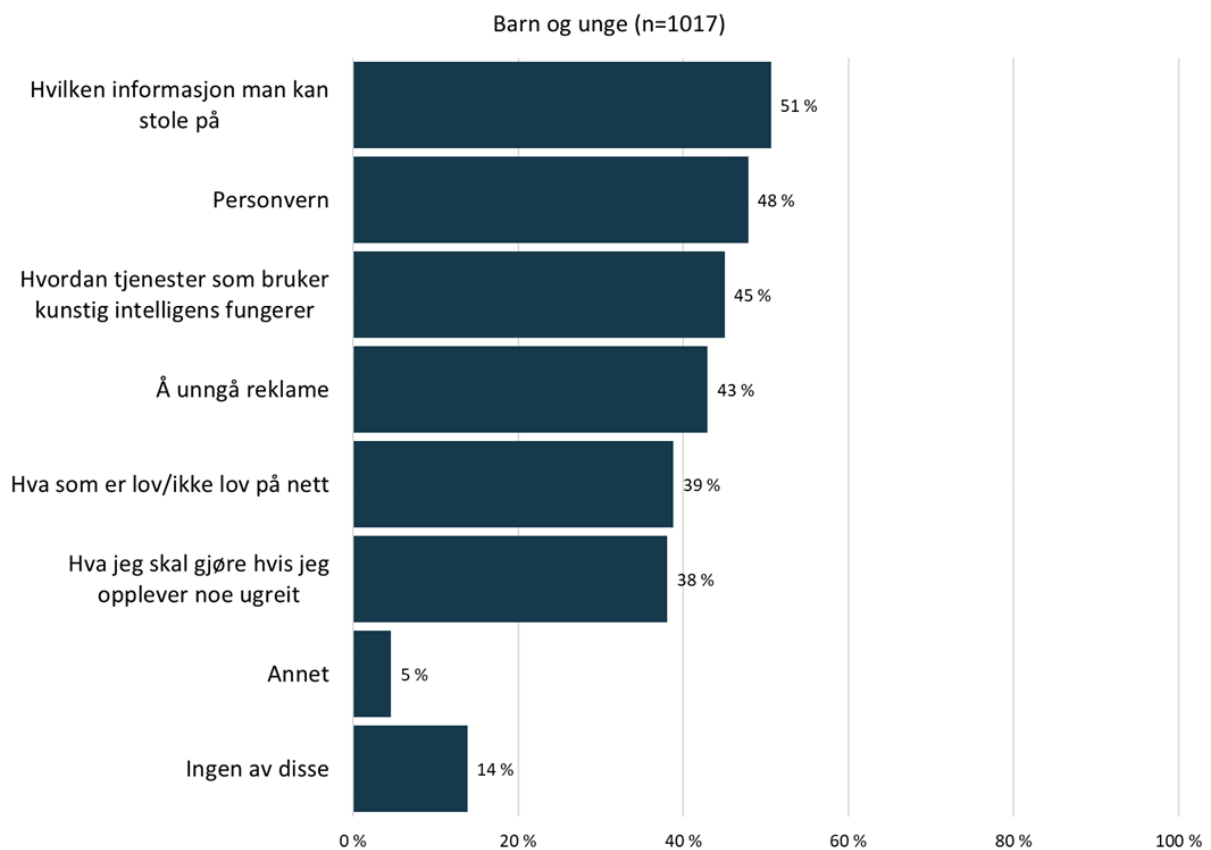


- Drøyt 6 av 10 foreldre ønsker å vite mer om hvem barnet er i kontakt med på internett. Nesten like mange ønsker mer kunnskap om hvilke opplysninger om barnet som lagres.
- Over halvparten ønsker å vite mer om hvilket innhold barnet ser på nett, og hvilke nettsteder barnet besøker.
- Halvparten av foreldrene ønsker å vite mer om hva opplysninger som lagres blir brukt til.
- 43 prosent ønsker mer kunnskap om hvordan filtrere/ begrense nettsider og sosiale medier for sitt barn. En lagt større andel foreldre med barn under 10 år er opptatt av dette enn de som har eldre barn. Drøyt 62 prosent med barn i alderen 4-6 år og 53 prosent med barn i alderen 7-10, ønsker å vite mer om tilgangsbegrensning for sine barn.
- Flere foreldre med barn i tidlig skolealder (7-10 år) ønsker også i større grad enn andre å vite hvilke reklamer barnet ser på nett, henholdsvis 54 prosent mot 39 prosent totalt.
- Kun 1 av 3 ønsker å vite mer om hvilke apper barnet bruker, og enda færre er opptatt av å få mer kunnskap om hvor mye tid barnet bruker på nett.

Alle de fem **dybdeinformantene** følger nøye med, og vet til dels *mye* om sine barns internettbruk. Når de får spørsmål om hvorvidt de gjerne skulle visst mer om noe, blir de fleste ambivalente – fordi det de egentlig kunne tenke seg å vite mer om, fort kommer i konflikt med barnas rett til (og behov for) en privatsfære. Samtidig har mange inntrykk av at svært mange *andre* foreldre vet (for) lite om hvordan de kan kontrollere barnas internettbruk, og polariserte foreldremøter er et stadig tilbakevendende tema.



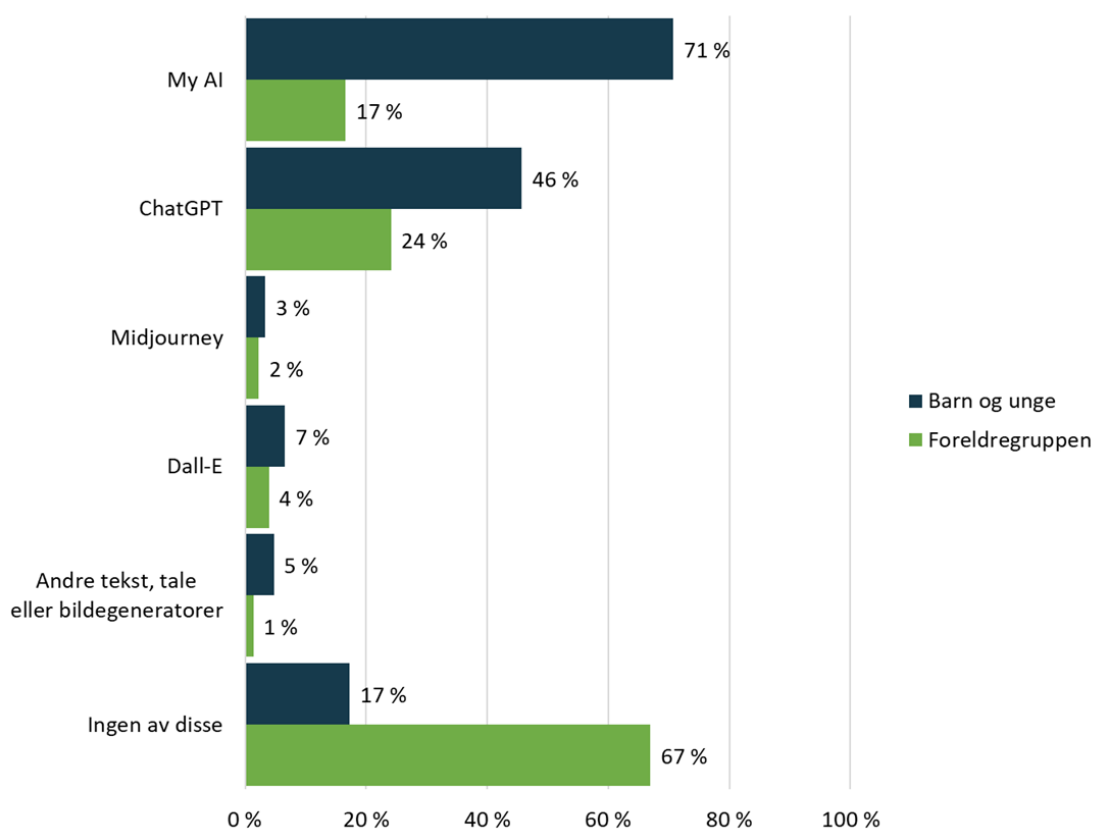
Figur 14: Kryss av for de temaene du ønsker å lære mer om når det gjelder sosiale medier og internettbruk. Flere svar mulig.



- 55 prosent av jentene ønsker å lære mer om hvilken informasjon de kan stole på mens tilsvarende for andel for gutter er på 38 prosent.
- Videre oppgir 48 prosent at personvern er noe de kan tenke seg å lære mer om. Nesten like mange ønsker å vite mer om hvordan AI-tjenester fungerer, og hvordan unngå reklame.
- 4 av 10 ønsker å lære mer om hva som er lov og ikke på nett.
- 30 prosent av guttene og 40 prosent av jentene ønsker å vite mer om hva de skal gjøre når de opplever noe som er ugreit.

## Kunstig intelligens (AI)

Figur 15: Har du brukt noen av disse kunstig intelligens (AI)-tjenestene? Flere svar mulig. Foreldregruppen n=701. Barn og unge n=1017.

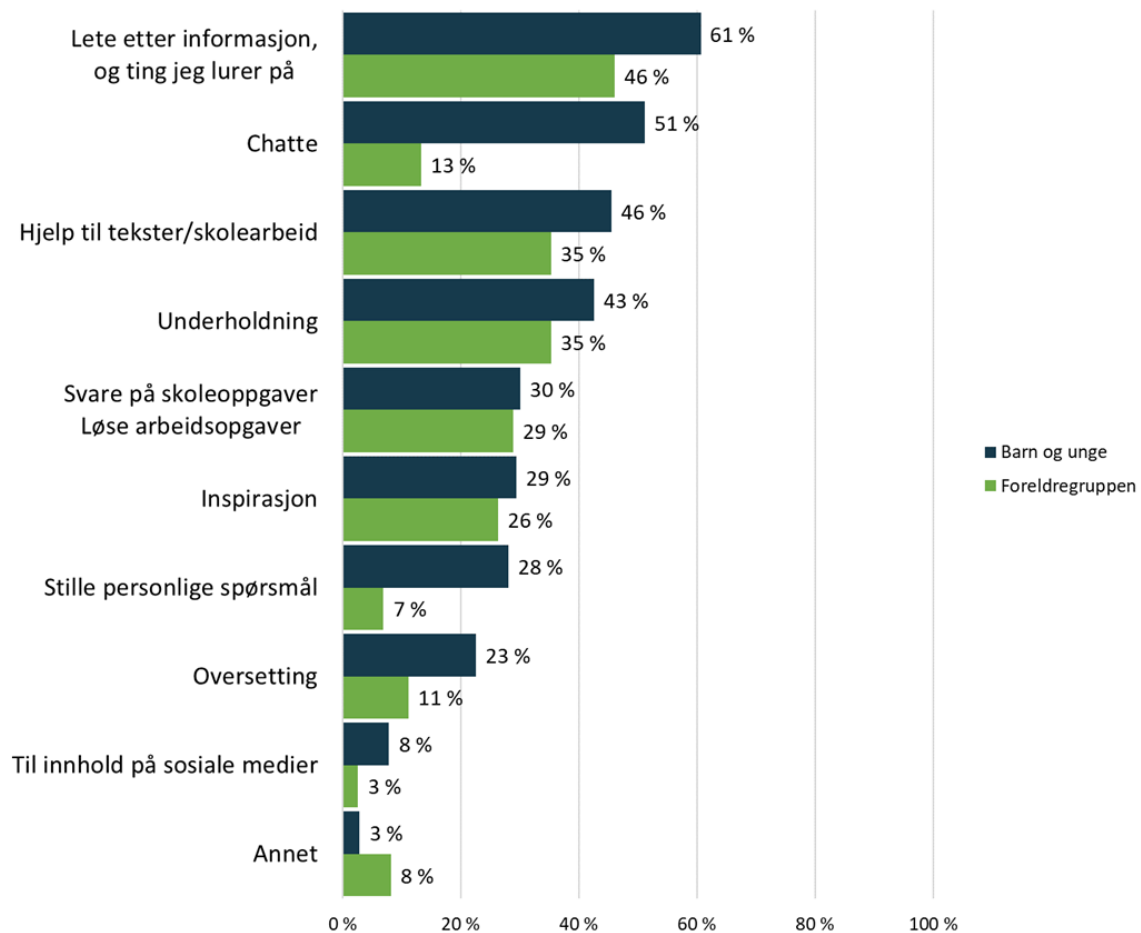


- Kun 1 av 3 i foreldreutvalget har benyttet AI-tjenester, mens over 80 prosent av barn og unge oppgir at de har benyttet en eller flere av disse tjenestene.
- Blant barn og unge er det marginale forskjeller mellom gutter og jenter når det gjelder andel som benytter AI-tjenester. Det er imidlertid forskjell mellom gutter og jenter på *hvilke* tjenester som brukes.
- Flere jenter enn gutter bruker My AI, mens en større andel gutter oppgir at de bruker AI-tjenestene ChatGPT, Midjourney og Dall-E.
- Blant foreldrene er det de yngste, under 35 år, som benytter en eller flere AI-tjenester (56%), og det er marginal forskjell på andel kvinner og menn som bruker disse tjenestene.
- 1 av 4 foreldre oppgir at de har brukt ChatGPT, og 17 prosent My AI.

Bare én av **dybdeinformantene** uttaler seg om temaet. Han bruker selv flere AI-tjenester mye i jobbsammenheng, og understreker at «(...) *det er jo en veldig, veldig stor jobb foran oss, i forhold til barn. AI er omtrent pr. definisjon en lystløgner. Det er mange ferdigheter den er veldig dårlig på, og det er mye å lære i forhold til kildekritikk*».

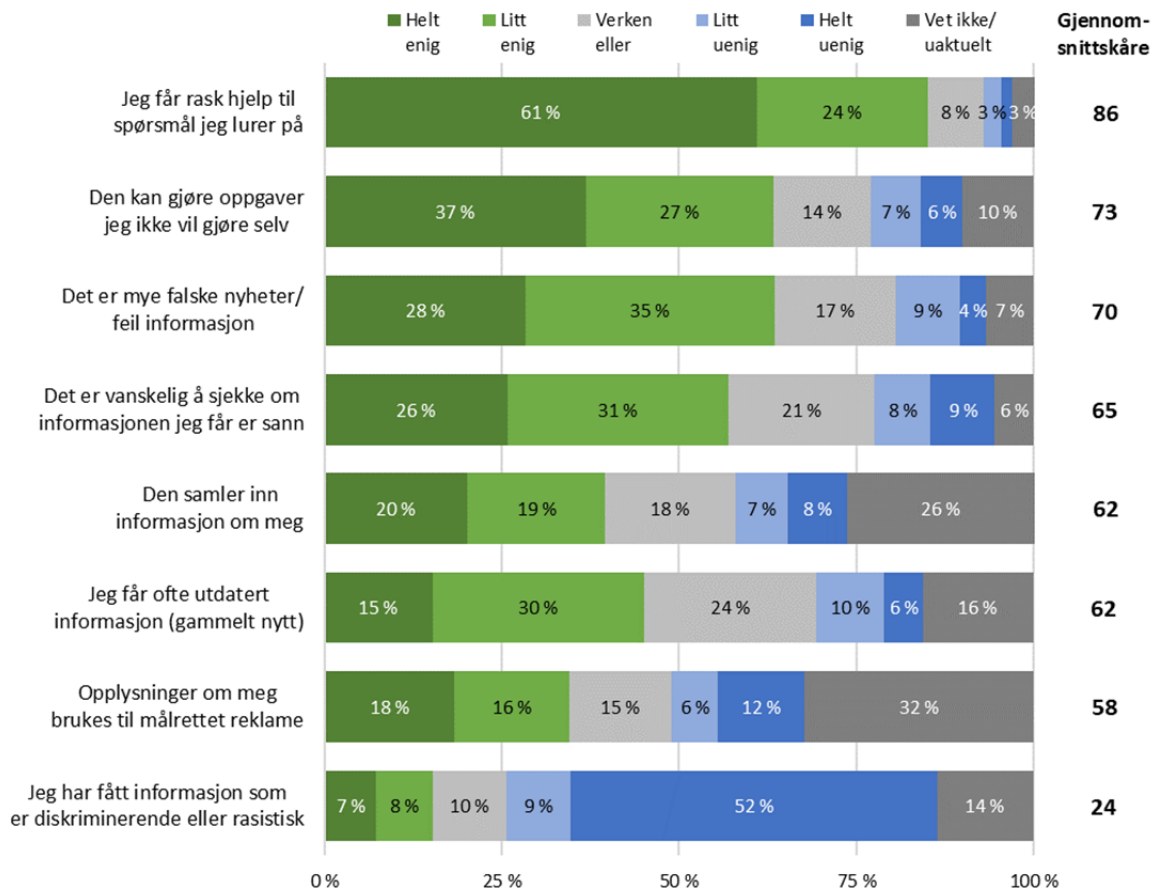
Selv om denne informant er den eneste som snakker om AI, kommer alle fem inn på temaet *kildekritikk* – at barna deres ofte er dårlige til å gjennomskue usannheter. En av de andre informantene påpeker at selv om dette særlig er en bekymring når det gjelder barn og unge, angår det også voksne: «*Menneskehjernen klarer jo ikke ... man tar jo ting automatisk for gitt*».

Figur 16: Hva bruker du kunstig intelligens (AI)-tjenester til? Flere svar mulig. Foreldregruppen n=232. Barn og unge n=841.



- Størst andel av de som benytter AI-tjenester bruker tjenestene til å lete etter informasjon og ting de lurer på. Henholdsvis 61 prosent av barn og unge, og 46 prosent av foreldregruppen oppgir dette.
- Drøyt halvparten av barn og unge benytter AI-tjenester til å chatte, mens tilsvarende andel for foreldre er på kun 13 prosent.
- 46 prosent av barn og unge oppgir at de benytter tjenestene for hjelp til skolearbeid, og 30 prosent til å svare på skoleoppgaver.
- Her er det imidlertid aldersforskjeller blant barn og unge; hele 6 av 10 av 16-17 åringene i utvalget benytter tjenestene for hjelp til skolearbeid, og 4 av 10 i samme alder har benyttet AI til å svare på skoleoppgaver.
- Barn og unge bruker tjenestene i større grad enn foreldre til å stille personlige spørsmål og til oversetting.

Figur 17: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om kunstig intelligens (AI)-tjenester? Andel barn og unge som bruker AI-tjenester (n=808). Prosent. Standardisert gjennomsnitt fra 0 til 100, der 0=Helt uenig og 100=Helt enig. "Vet ikke" er tatt ut.



- 85 prosent av barn og unge er enige i at AI-tjenester gir rask hjelp til spørsmål de lurer på.
- Videre sier 64 prosent seg enig i at tjenestene gjør oppgaver de selv ikke vil gjøre. Her er det en klar kjønnsforskjell der 72 prosent av guttene og 62 prosent og jentene sier seg enig i påstanden.
- 63 prosent er bevisst på at AI-tjenester gir falske nyheter/feil informasjon, og 57 prosent oppgir at det kan være vanskelig å sjekke om informasjonen de får er sann.
- Flere jenter enn gutter oppgir at det kan være vanskelig å sjekke sannhetsgehalten i informasjonen de får.
- 4 av 10 er bevisst på at AI-tjenester samler inn informasjon om brukerne, men her oppgir 26 prosent at de ikke vet noe om dette.
- 45 prosent er enige i at AI-tjenester ofte har utdatert informasjon.
- 1 av 3 er bevisst på at opplysninger blir brukt til målrettet reklame. Like mange svarer vet ikke på dette.
- Kun 15 prosent oppgir at de har fått diskriminerende eller rasistisk informasjon gjennom bruk av AI-tjenester.

## Dybdeinformantene om skolens rolle

### Skolens rolle (I)

*«Føles som et forsøksprosjekt som er innført. Det er noe forskning på skriveopplæring, [og] nettbrett fungerer bra – men hva med det sosiale, med kommunikasjon? Det er det forska lite på. Blir spennende å se om ti år».*

Informanten bak utsagnet har nettopp vært gjennom sitt første skoleår som forelder, og forteller at datteren hennes ikke har hatt en eneste bok. De har fått utdelt en iPad som de bruker hver eneste dag, og «alt de gjør, er på apper». Hun forteller videre at det ikke er det som skjer på skolen, som bekymrer henne (hun kan se hvor mye skjermtid de har i løpet av dagen, og det er tydelig at de også gjør mye annet) – «problemet er at iPaden er med i sekken hver dag, så den kan de jo disponere hjemme». Hun synes dette er særlig uheldig, fordi det da blir opp til foreldrene å kontrollere bruken – «og da har du servert de som ikke er så bevisste, en ulempe. Plutselig har man tvunget noen til å si nei. Vi hadde ingen dingser, og fikk dette tvunget på oss».

Samtidig som hun selv skulle ønske at nettbrettet kom senere inn i skolen, synes hun det er noe hennes familie greit kan kompensere for hjemme – med strenge regler for skjermtid, og helt skjermfri sommerferie. Hun synes det er «verst med de som ikke tenker så mye over det. (...) [skolen] sier jo at iPad er sosial utjevning, men jeg er sannelig ikke sikker».

### Skolens rolle (II)

*«Skolens rolle er vanskelig. Men det som handler om hvordan man behandler hverandre og snakker med hverandre – der må skolen være med».*

Faren som sier dette, er en av to informanter som har opplevd at skolen til barnet gikk bort fra å la elevene bruke Teams – fordi plattformen ble brukt til mobbing blant noen elever. Begge synes det var drastisk å fjerne Teams helt, men en er håpefull: «Kanskje de klarte å dempe det». Den andre, som har litt eldre barn og er mer bekymra for mobbing og utestenging, problematiserer også valget mer: «... da forsvinner jo modereringa. Og det er ganske kjipe ting som blir sagt i de sosiale kanalene jeg ser».

Han synes at det sosiale er det vanskeligste å forholde seg til når det kommer til barnas digitale oppvekst, og han mener at «[skolen] har et delansvar her. De legger seg mye opp i hvem de kan invitere i bursdag og sånn, men rører ikke sosiale medier med ildtang. Forstår det jo, men [elevene] skulle hatt hjelp med å fylle den kofferten. I hvert fall de som ikke får det andre steder».

En (tredje) informant trekker fram at skolen også må sørge for at overtramp får konsekvenser: «Man må vite noe om konsekvensene. De vet hva som skjer hvis de mobber i skolegården; det samme burde de vite hvis de mobber i sosiale medier/spill. At de må til rektor, f.eks. Må være like alvorlig som når noe skjer fysisk – og det er det ikke i dag. Og det fører jo til at barn tar selvmord. (...) De [voksne] skjønner ikke hva det går i; med mer innsyn kan man forebygge ekstreme utfall. I dag har det ingen konsekvenser – det er en fri verden».

### Skolens rolle (III)

*«Og så er det noen aktører som får slippe til ... de er ikke langt unna kvakksalvere»*

Når han avslutningsvis får spørsmål om det er noe han vil legge til, er det en informant som bruker anledningen til å ta opp temaet *«foreldreopplæring i skolen»*. Han er veldig opptatt av at det er viktig at de som står for opplæringen, har troverdighet. På skolen til barna hans, hadde den ideelle aktøren «Barnevakten» holdt et kurs for foreldre om nettvett. Informanten hadde spurt etter kunnskapsgrunnlaget til noe av det som ble sagt – og svaret fra kursholderen var en henvisning til religion. *«Og da trækker vi over i et minefelt – i informasjonsvakuemet finnes det noen organisasjoner som har sånne kurs, og som selger seg inn. (...) Hvis det finnes et behov for opplæring i skolen, bør det også foregå i offentlig regi!»*

En annen informant forteller om et foreldreorganisert møte (ledet av mannen hennes), der de blant annet demonstrerte hvordan man stiller inn skjermtid og diverse andre funksjoner på telefonen. Det var veldig få av de andre foreldrene som kjente til mulighetene, noe hun opplevde som *«veldig skremmende»*. Samtidig tror hun ikke det er de foreldrene som trenger det mest, som kommer på foreldremøter. Hun synes den digitale oppveksten *«bør på agendaen i skolen og barnehagen, på samme måte som at politiet eller biblioteket kommer – det bør være et 'trygg digital oppvekst'-opplegg også. Nå blir det veldig opp til hver enkelt»*. Også denne informanten bruker intervjuets siste spørsmål til å gjenta at det er behov for et slik opplegg, samt å understreke at det må være i regi av *«tillitsmyndigheter»*.

## Figuroversikt

Figur 1: Feilmarginer.....	3
Figur 2: Utvalg Barn og unge .....	4
Figur 3: Utvalg Foreldregruppen .....	4
Figur 4: Har du bekymringer i forbindelse med ditt barns tilstedeværelse på internett/sosiale medier? .....	5
Figur 5: Er du bekymret for at ditt barn skal bli eksponert for noe av dette på nett eller sosiale medier? Flere svar mulig. Andel av foreldre som oppgir at de er bekymret.....	5
Figur 6: Hva ser du på som fordeler med at barnet dit bruker sosiale medier/internett? Flere svar mulig.....	7
Figur 7: Er det noe som står i veien for at du kan følge opp barnets aktiviteter på internett? Flere svar mulig.....	8
Figur 8: Synes du det bør være aldersgrenser på sosiale medier? Foreldregruppen n=701. Barn og unge n=1017.....	9
Figur 9: Hva bør aldersgrensen på sosiale medier være? Foreldregruppen n=614. Barn og unge n=732. .....	10
Figur 10: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Fordeling Foreldre n=701 og BARN OG UNGE (spørsmål i versaler) n=1017. Prosent. Standardisert gjennomsnitt fra 0 til 100, der 0=Helt uenig og 100=Helt enig. "Vet ikke" er tatt ut.....	12
Figur 11: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander? Fordeling Foreldre n=701 og BARN OG UNGE (spørsmål i versaler) n=1017. Prosent. Standardisert gjennomsnitt fra 0 til 100, der 0=Helt uenig og 100=Helt enig. "Vet ikke" er tatt ut.....	13
Figur 12: Hva synes du om at følgende blir lagret om deg på internett? .....	14
Figur 13: Hvilke tema skulle du ønske du visste mer om når det gjelder barns internettbruk? Flere svar mulig.....	15
Figur 14: Kryss av for de temaene du ønsker å lære mer om når det gjelder sosiale medier og internettbruk. Flere svar mulig.....	16
Figur 15: Har du brukt noen av disse kunstig intelligens (AI)-tjenestene? Flere svar mulig. Foreldregruppen n=701. Barn og unge n=1017. ....	17
Figur 16: Hva bruker du kunstig intelligens (AI)-tjenester til? Flere svar mulig. Foreldregruppen n=232. Barn og unge n=841. ....	18
Figur 17: Hvor enig eller uenig er du i følgende påstander om kunstig intelligens (AI)-tjenester? Andel barn og unge som bruker AI-tjenester (n=808). Prosent. Standardisert gjennomsnitt fra 0 til 100, der 0=Helt uenig og 100=Helt enig. "Vet ikke" er tatt ut. ....	19